

τύχημα, τὴν διακοπὴν τοῦ γάμου, καὶ πορευόμενοι εἰς ἄλλο ποιμνιστάσιον αὐθημερὸν λαμβάνουσι τὴν παρατυχοῦσαν νύμφην. Ὡς πρὸς τὴν προίκα, ἀπαραβάτως ὑπέκουν εἰς τὸν νόμον τοῦ Σόλωνος: «Ὁδὸ γὰρ ἐβούλετο μὴ σφοδρὸν οὐδ' ὄνιον εἶναι τὸν γάμον, ἀλλ' ἐπὶ τεκνῶσιν καὶ χάριτι καὶ φιλότῃ γίνεσθαι τὸν ἀνδρὸς καὶ γυναῖκος συνοικισμόν». Ἐν ἄρτοιον τὰ μέγιστα συντελεῖ παρ' αὐτοῖς εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἤθικην. Ἄποροι καὶ ὄρφαναι κόραι νυμφεύονται μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ὡς καὶ αἱ τῶν πλουσίων ποιμένον. Σπανίως δ' ἀπαντᾷ τις μεταξὺ ἑκατὸν οικογενεῖων εἰκοσιπενταετῆ ἄνωμον κόρην. Ὁ ἔρωσ, ἀγνὸς καὶ ἀφελέστατος, συνήθως προηγείται τοῦ γάμου. Ἄμα δὲ παρατηρήσωσιν οἱ μελλόνυμφοι τὴν ἀναβολὴν τῆς τελέσεως αὐτοῦ, ἕνεκα ἀπορίας τοῦ πενθεροῦ ἢ μὴ παρδοχῆς τινὸς τῶν συγγενῶν, εὐκόλως προσφεύγουσιν εἰς τὴν παρ' αὐτοῖς συνήθη Σπαρτιατικὴν ἀρπαγὴν. Τὸ ποιμνικὸν φύλον ἐθεωρήθη μέχρι τοῦδε ὡς ἀπόβλητον τῆς κοινωνίας μέλος, ἕνεκα τῆς ληστείας· ἐγκατελείφθη εἰς τὴν φυσικὴν του κατὰστασιν, ἢ κοινωνία δ' ἅπαντα ἠσθάνετο ἀπέχθειαν κατ' αὐτοῦ. Ἐξισταζόντες σπουδαίως τοὺς ποιμένους, τὰ φυσικὰ ταῦτα τέκνα, θ' ἀπορήθη πῶς δὲν εἶναι χειρότεροι. Οὐδέποτε ὁ διδάσκαλος ἐπιαιδαλώγησεν αὐτοὺς, οὐδέποτε ὁ ἱερεὺς ἐπειράθη διὰ τοῦ θεοῦ λόγου νᾶ μαλᾶξῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν. Ἄσιποτε σφεδρὸν εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰς φάραγγας ζῶντες, μετὰ τῶν ἀγρίων θηρίων παλαίοντες, εἶναι θαυμαστὸν πῶς δὲν ἀπέδωλον ἐντελῶς τὴν ἀνθρωπίνην ἡμερότητα. Τοῦτο βεβητῶς ὑφείλεται εἰς τὸ ἠθικὸν τοῦ οικογενειακοῦ βίου καὶ εἰς τὸ γενικὸς εὐάγωγον καὶ μακρικὸν τὸ χαρακτήρος τοῦ Φθιώτου. Καιρὸς ἦδη νᾶ μεριμνήσῃ ἡ τε Κυβέρνησις καὶ ἡ κοινωνία ὑπὲρ τοῦ φύλου τούτου, ὅπερ, ὄν εὐφρὸς καὶ εὐρωστὸν, ἀφεικτικῶς διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ φέρῃ γενναίους καρπούς. Ποιμνικὰ σχολεῖα εἶναι χρησιμώτατα διὰ πολλοὺς λόγους, οὓς δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νᾶ ἐλθέσω. Ε. Δ.

Περὶ τοῦ γάμου τῶν

ΠΟΙΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΘΟΡΥΟΣ

Πρότασις γάμου.

Ἄμα ἀποφασισθῆ ἡ ἐκλογὴ νύμφης ἕκ τινος ποιμνιστασίου, πηγαίνουσιν εἰς ἡ δὴ ἐκ τῶν συγγενῶν τοῦ γαμβροῦ πρὸς ἐπιθεώρησιν αὐτῆς, ἀλλὰ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοῦτο, πέμπουσι καὶ μίαν γριάν, ἥτις ἐπιθεωρεῖ μετὰ προσοχῆς τὴν νύμφην. Ἄμα δ' ἀρέσῃ αὕτη, προτείνουν μυστικῶς οἱ προσζηνῆται εἰς τὸν πενθερὸν καὶ τὴν πενθερὰν, ἂν ἔχουσιν εὐχαρίστησιν νᾶ δώσωσι τὴν θυγατέρα αὐτῶν, ἢν εἶδον καὶ εὐχαριστήθησαν. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἀπαντᾷ συνήθως ὁ πατήρ· εἶδετε καὶ εὐχαριστήθητε· θὰ ἰδῶ καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἐβδομηκαεταίᾳ ἀγορᾷ τὸ προσεχὲς Σάββατον τὸν γαμβρὸν, καὶ σᾶς ἀπαντῶ.

Ἄμα εὐχαριστήθη καὶ ὁ πατήρ, ὀρίζουν τὴν ἡμέραν τῶν ἀρραβῶνων (τῆς συμβάσεως).

Ἀρραβῶν.

Τὴν προσδιορισθεῖσαν Κυριακὴν θὰ ὑπάγωσι τέσσαρες ἢ πέντε συμπέθεροι εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ, φέροντες μίαν κόφραν οἴνου καὶ μίαν κουλουράν. Μετὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν τελοῦσι τὰ τῶν ἀρραβῶνων, ἀλλάζοντες τὰ δακτυλίδια καὶ θέτοντες αὐτὰ ἐπὶ τινος ταψίου· τότε δ' εἰς τῶν πλησιεστέρων τοῦ γαμβροῦ συγγενῶν ῥίπτει ἐντὸς τοῦ ταψίου ἐν τάλληρον· οἱ δὲ περικαθήμενοι ἀστειεύονται λέγοντες αὐτῶ, τοιοῦτο ταψὶ δὲν γανόνεταί με ἐν τάλληρον· καὶ οὕτως ἀναγκάζεται νᾶ ῥίψῃ χρῆματὰ τινὰ ἀκόμη· ἔπειτα δὲ κατὰ σειρὰν ῥίπτουν ὅ,τι βούλον-

ται καὶ οἱ ἄλλοι. Τὰ χρήματα ταῦτα, κεράσματα τῆς νύμφης καλούμενα, μεταποιῶνται ὑπ' αὐτῆς εἰς ἄλυσιν, ἢν θέτει εἰς τὸν λαίμῳ τῆς. Μετὰ ταῦτα προσδιορίζουν τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου, ὅτε ὁ πενθερὸς ὀρίζει, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγγενῶν του, τὰ δῶρα, ἅτινα ὀφείλει νᾶ φέρῃ ὁ γαμβρός. Συνήθως εἶναι τὰ ἀκόλουθα· ἐν ζευγος πεδίλων διὰ τὴν νύμφην, μία πόρπη καὶ μία ζώνη ἀργυρᾶ, ἐν ζευγος ἐνωτίων, εἰς κοῦκλος, ἓ ζεύγη τινὰ τσαρουχίων καὶ πεδίλων, εἰς ἀμῶνς (τὸ καλούμενον ψητὸν τῆς νύμφης), μία κουλουρά καὶ ἐν ζευγος πεδίλων τοῦ νουνοῦ. Ἄφου δ' εὐωχῆσονται πίνοντες οἶνον καὶ ἄδοντες, προσδιορίζουσι τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου καὶ ἀναχωροῦσιν οἱ συμπέθεροι.

Γάμος.

Κατὰ τὴν τελευταίαν Τετάρτην συναθροίζονται πολλαὶ γυναῖκες, ἔχουσαι μεθ' ἑκῆτων καὶ δύο ἄρβεννα παιδιὰ καὶ μίαν κόρην, εἰς τὴν καλύβην, ἵνα πιάσωσι τὰ προζύμια τοῦ γαμβροῦ. Ταῦτα δὲ τὰ παιδιὰ καὶ ἡ κόρη, ἐξ ὧν οὐδὲν εἶναι ὄρφανόν, κοσκινίζουσι τὸ ἄλευρον, ὅτε οἱ συγγενεὶς τὸ ἀσημόνουσι, ῥίπτοντες ἀργυρᾶ νομίσματα (δῶρα τῶν γυναικῶν αὐτῶν)· τούτων δὲ γινόμενων ἄδουσι συγχρόνως τὸ ἐπόμενον ἄσμα·

Εὐχῆσου με, μανολά μου, ἴστα πρώτα κοσκινίδια.
Μὲ τὴν εὐχῆ μου, γυιόκα μου, Θεὸς νᾶ σὲ προκόψῃ.
Εὐχῆσου με, πατέρα μου, ἴστα πρώτα κοσκινίδια.
Μὲ τὴν εὐχῆ μου, γυιόκα μου, Θεὸς νᾶ σὲ προκόψῃ.
Εὐχῆστέ μ', ἀδερφάκια μου, ἴστα πρώτα κοσκινίδια.
Μὲ τὴν εὐχῆ μας, γυιόκα μου, Θεὸς νᾶ σὲ προκόψῃ.²
Ἄγορας τ' ἀναπιάνει, Ξανθὴ τ' ἀναβατικίζει
Μὲ μάνα, μὲ πατέρα, μ' ἀδέρφια, μὲ ἑαδέρφια,
μ' οὐλο τὸ συγγενό της.

Ἄφου δὲ ἄσωσι τὸ ἄσμα αὐτὸ μετὰ περιπαθοῦς καὶ λιγυρᾶς φωνῆς, ὑπεμφαινούσης πάντοτε τὸ δύσκολον τῆς κτήσεως τῆς εὐδαιμονίας, τρώγουσι καὶ πίνουνσι περικαθήμενοι πέριξ λιτῆς τραπέζης. Μετὰ δὲ τοῦτο ἄρχονται τοῦ ἀκολούθου ἄσματος·

Κύργιοί μου, ποῖός τὸν κάνει αὐτὸν τὸν νέον γάμον;
Ὁ πατέρας μου τὸν κάνει αὐτὸν τὸν νέον γάμον.
Κύργιοί μου, ποῖός τὸν κάνει αὐτὸν τὸν νέον γάμον;
Ἡ μάνα μου τὸν κάνει αὐτὸν τὸν νέον γάμον.
Μὲ τ' ἄνθι, μὲ τὸ ρόδι, μὲ τὸ φιλι πλεμμένον.
Τὰ ἑαδέρφια μου τὸν κάνουν αὐτὸν τὸν νέον γάμον.
Μὲ τ' ἄνθι, μὲ τὸ ρόδι, μὲ τὸ φιλι πλεμμένον.
Οἱ μπαρμπάδες μου τὸν κάνουν αὐτὸν τὸν νέον γάμον.
Μὲ τ' ἄνθι, μὲ τὸ ρόδι, μὲ τὸ φιλι πλεμμένον.
Οἱ θειαδούλαις μου τὸν κάνουν αὐτὸν τὸν νέον γάμον.
Μὲ τ' ἄνθι, μὲ τὸ ρόδι, μὲ τὸ φιλι πλεμμένον.³

Εἶτα δὲ, ἄφου καὶ ἄλλα ἄσματα ψάλωσιν, ἀπέρχονται. Τὴν μὲν Πέμπτην αἱ γυναῖκες τοῦ ποιμνιστασίου θὰ φέρωσι ξύλα εἰς τὴν καλύβην τοῦ γαμβροῦ, τὴν δὲ Παρασκευὴν θὰ ζυμώσωσι

1. Σκέπη νυμφική, κάλυμμα τοῦ προσώπου λεπτότατον, καλύπτρα.
2. Ἐπαναλαμβάνουν τὸν αὐτὸν στίχον λέγουσαι· μπαρμπάδες μου, θειαδούλαις μου, ἑαδέρφια μου.
3. Τὴν δὲ Πέμπτην τὸ ἐσπέρας πίνουναι τὰ προζύμια τῆς νύμφης ἄδοντες τὰ ἴδια ἄσματα.

τάς κολουράς, καὶ θά γίνωσιν αἱ προσκλήσεις διὰ κουφέτων ἐντὸς τεμαχίου χαρτίου. Τὰ αὐτὰ γίνονται καὶ παρὰ τῆ νόμφη.

Τὸ δὲ Σάββατον τὸ ἐσπέρας προσκαλοῦνται ἅπαντες εἰς εὐωχίαν καὶ διασκεδᾶσθαι. Τότε οἱ ἀδελφοποιτοὶ θὰ κατασκευάσωσι τὸ φλάμπουρον.¹

“Ὅταν δ’ οἱ ἀδελφοποιτοὶ ρίπτουν τὸ μανδήλιον εἰς τὸ φλάμπουρον, ἄρχονται τοῦ ἐπομένου ἄσματος.”

Τίνος εἶν’ ὁ φλάμπουρος, τ’ ἄξιο καὶ τὸ κόκκινο;
Τοῦ γαμβροῦ εἶν’ ὁ φλάμπουρος, τ’ ἄξιο καὶ τὸ κόκκινο.
Ποιὸς τὸν βράζει, ποιὸς τὸν φκειάνει, ποιὸς τὸν κατακοκ-

Μῆλα, ρόδια τὸν γεμίζει; [κινίζει,
Ἐσένα, φλαμπουργιάρη μου, θὲ νὰ σὲ τραγουδήσω,
Νὰ σὲ πολυχρονήται, νὰ σὲ χαρῆ ἢ μανοῦλά σου,

Νὰ βάλῃ ἄσπρο φλάμπουρον, νὰ βάλῃ κατακόκκινον.
Καὶ σεῖ, μπριτζιμοὶ τοῦ γαμβροῦ, βράψτε τὸ φλάμπου-

Θὰ γύρη βράχαι; καὶ βουνά. Μὴ τὸν χαλάσουν τὰ κλαριά,
καὶ τὸν γελάσῃ ἢ πεθερά.

Μετὰ δὲ ταῦτα ξυρίζουσιν οἱ ἀδελφοποιτοὶ τὸν γαμβρὸν, ἀδουσῶν τῶν γυναικῶν καὶ κορασίων ὡς ἐξῆς:

Λούζετ’ ὁ γυιὸς τοῦ βασιλεῆ, νὰ πάη ν’ ἔρραβωνίσῃ.
Ξουράρι μου ἀλεφαντινὸ, κί ἀκόνι ἀπὸ τὴν Πόλι,
Ἄνεσια, ἀνέσια νὰ διαβῆ, τρίχα νὰ μὴ τοῦ κόψῃ.

Ἐστ’ εἶναι χάρισμ’ ἀπὸ τὰ γονικά του,
Χάρσ’ ἀπὸ τὴν μάνα του, χάρισμ’ ἀπὸ τὸ νοουὸ του.

Τὴν δὲ Κυρικκὴν τὸ πρῶτ’ ἐτοιμάζονται, ἵνα πορευθῶσιν εἰς παραλαβὴν τῆς νόμφης. Οἱ ἀδελφοποιτοὶ φροντίζουσι νὰ φέρωσιν ὅλα τὰ δῶρα τὰ προσδιορισθέντα ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ. Ἡ παρομικρὰ ἔλλειψις παροργίζει μεγάλως τὸν πενθερὸν, διότι θεωρεῖται ὡς κκκὸς οἰωνός. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς προπαρασκευῆς, προηγουμένου τοῦ φλαμπουργιάρη καὶ τῶν ἄλλων ἐφιππων ἐπομένων, ἐπιμελῶς δὲ καὶ καθαρῶς ἐνδεδυμένων, ἵππεύει ὁ γαμβρὸς ἐπὶ ἵππου λευκοῦ, ἀδόντων ἀπάντων.

Εὐχῆσου με, μανοῦλά μου, τώρα ἔστο κίνημά μου.
Μὲ τὴν εὐχή μου, γυιόκα μου, Θεὸς νὰ σὲ προκόψῃ.
Εὐχῆτου με, πατέρα μου, τώρα ἔστο κίνημά μου.
Μὲ τὴν εὐχή μου, γυιόκα μου, Θεὸς νὰ σὲ προκόψῃ.³
“Ὄντας κινᾷ ὁ σταυραστός νὰ πάη γιὰ τὴν πέροδικκ,
Σκύδει, φιλεῖ τὰ νύχια του, τινάζει τὰ φτερούλια του.
Βρὲ νύχια καὶ νυχάκια μου καὶ νυχοποδάρια μου,
Τὴν πέροδικκ’ ἂν τὴν πιάσετε, φτεροὶ νὰ μὴ τῆ; θγάλτε.
Θεῖλω νὰ τῆ βάλω ἔστο κλωδί νὰ μου λαλῆ τ’ ἀποταχῆ.”

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἄσματος αὐτοῦ, πορεύονται πρὸς τὸ ποιμνιοστάσιον, ὅπου κατοικεῖ ὁ πενθερός, οἱ μὲν ἄνδρες ἐφιπποι, αἱ δὲ γυναικες πεζαί: ἅμα δ’ εἶναι περὶ τὰ διακόσια βή-

1. Τὸ φλάμπουρον εἶναι μακρὰ καλαμίνη συνήθως βέβδος, εἰς ἧς τὸ ἄκρον τοῦ ἄνω μέρους σηματοδοτεῖται ἀπὸ τρία μῆλα, κρεμώντες εἰς τὴν ἄκρον μανδηλικὰ κόκκινα.

2. Ἐστ’ εἶναι χάρισμ’ ἀπὸ τὰ γονικά του.

3. Ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτὰ, ἄδοντες: ἀδερφάκια μου, μπριτζιμοὶ μου, θειάδες μου.

ματὰ μακρὰν τοῦ ποιμνιοστασίου, ἀφιπεύουσι πάντες καὶ χορεύουσι. Τρεῖς δὲ, οἱ κολουρια-ραῖοι καλούμενοι, πορεύονται εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ φέροντες οἶνον, τὴν κολουραν καὶ τὸ ψητόν. Ἡ ὑποδοχὴ αὐτῶν γίνεται οὕτως: ἡ νόμφη εἶναι κεκρυμμένη ὀπισθεν καλύμματος, καὶ ἐξάγουσα τὴν δεξιὰν χεῖρα λαμβάνει τὴν κολουραν, ἧτις εἶναι κεκομμένη εἰς τὸ μέσον: ἐξ αὐτῆς δὲ τὸ ἥμισυ δίδει εἰς τοὺς ἀδελφοποιτούς, ὅπερ δίδουν οὗτοι τῇ πενθερᾷ, λαμβάνοντες παρ’ αὐτῆς ἄλλην κολουραν, ἢ δὲ πενθερὰ δῶρεῖ εἰς ἕκαστον ἐν μανδηλίον. “Ὅτε δ’ ἐπανάρχονται, ρίπτουν ἐν ὄπλον, καὶ τότε ὅλοι οἱ συμπέθεροι βαίνουν πρὸς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ, προηγουμένου τοῦ φλαμπουργιάρη, ὅστις ἐμπήγει τὸ φλάμπουρον εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης: ἢ δὲ πενθερὰ κρεμᾷ ἐπ’ αὐτοῦ ἐν κόκκινον μανδηλίον. Ἀφικομένου δὲ καὶ τοῦ γαμβροῦ, ρίπτει ἢ πενθερὰ βαμβακίσπορον, σίτον καὶ ρύζι, ἐνῶ ἄδουσιν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ κόραι τὸν ἐφιππον γαμβρὸν.”

Τοῦτο τ’ ἀρχοντόπουλο καὶ τὸ θεζυρόπουλο,
Τί ἔχασε, τί χάλευε κ’ ἔρχεται χαλεύοντα,
Κ’ ἔρχεται χαλεύοντα κ’ ὅλο ψαχουλεύοντα;
Περόδικκ’ ἔχασε κ’ ἔρχεται χαλεύοντα,
Κ’ ἔρχεται χαλεύοντα κ’ ὅλο ψαχουλεύοντα.
Τὴν εἶχε μέσα ἴσο κλωδί: μου σκανταλίσθηκε τὸ κλωδί,
καὶ μ’ ὄρυγε τ’ ἀποταχῆ.

Τότε ρίπτει ὁ γαμβρὸς ἐν μῆλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἀγογυρὰ καὶ χάλκινα νομίσματα, ὅποιον δὲ κόρη κτυπήσῃ δι’ αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς κκκὸς οἰωνός: προσεχοῦς νυμφεσσεὺς ταύτης. Ἄμα δ’ ἀφιπεύσῃ ὁ γαμβρὸς, κρεμῶσι πλησίον τοῦ ὠτὸς τοῦ ἵππου του ἐν κόκκινον μανδηλίον. Τότε δ’ ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ γαμβροῦ ἐν παιδίον, ὄχι ὄρφανόν, ἀλλ’ ἔχον πατέρα καὶ μητέρα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ ὁ πρωτοβλάμης ὁ φλαμπουργιάρης δῶρόν τι, διὰ νὰ κατέλθῃ. Τοῦτο βεβαίως προκαλεῖ τὴν εὐτυχίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ τὴν ἀπόκτησιν ἀρρένων τέκνων. Μετὰ τοῦτο διανέμονται οἱ συμπέθεροι εἰς πολλὰς καλύβας πρὸς εὐωχίαν, ὁ δὲ γαμβρὸς μετὰ τῶν ἀδελφοποιτῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ, ὅπου προσφέρεται αὐτῷ μία πῆττα καὶ αὐγὰ μὲ μέλι. Αἱ δὲ συγγενεῖς γυναῖκες τοῦ γαμβροῦ ἀρχίζουσι νὰ κτενίζωσι τὴν νόμφην μὲ τὸ κτένι τοῦ γαμβροῦ, ἄδουσαι οὕτως:

“Ἀνοιξε, χρυσὸ σεντοῦκι, κ’ ἐθγάλε χρυσὸ κτενάκι,
Χρυσὸ, μαλαματένιο.
Κ’ ἐφκειασε χρυσῆ νυφούλα, καὶ χρυσῆ, μαλατένια.
Κόρη μου, τὸ τί ἐσπλέγεσαι;
Μὴ δὲρ ἐγὼ ἐσπλέγομαι; μανοῦλά μου μὲ ξέπλεξε.
Κόρη μου, τὸ τί ἀναπλέγεσαι;
Μὴ δὲρ ἐγὼ ἐσπλέγομαι; πατέρα μου μὲ ξέπλεξε.¹
Κόρη μου, τὸ τί ἀναπλέγεσαι;
Μὴ δὲρ ἐγὼ ἀναπλέγομαι; μανοῦλά μου μ’ ἀνάπλεξε.
Κόρη μου, τὸ τί ἀναπλέγεσαι;

1. Ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτὰ: τὰ ἀδέρφια μου, οἱ μακαριπάδες μου, ἢ θειάδες μου.

Μὴ δὲρ ἐγὼ ἀναπλέγομαι, πατέρας μου μ' ἀνάπλεξε.
 "Ανοίξε, χρυσὸ σεντοῦκι, κ' ἔθγαλε χρυσὸ πλεξίδι,
 Κ' ἔπλεξε χρυσῆ νυφοῦλα, καὶ χρυσῆ μαλαματένια.
 "Ανοίξε χρυσὸ σεντοῦκι, κ' ἔθγαλε χρυσὴ τκουφουλά.
 Σκούφουσε χρυσῆ νυφοῦλα, καὶ χρυσῆ, μαλαματένια.
 "Ανοίξε, χρυσὸ σεντοῦκι, κ' ἔθγαλε χρυσὸ μανδύλι.
 Κούκλουσε χρυσῆ νυφοῦλα, καὶ χρυσῆ, μαλαματένια.
 "Ανοίξε, χρυσὸ σεντοῦκι, κ' ἔθγαλε χρυσὸ βελόνι,
 Κ' ἔβραψε χρυσῆ νυφοῦλα, καὶ χρυσῆ, μαλαματένια.
 "Ανοίξε, χρυσὸ σεντοῦκι, κ' ἔθγαλε χρυσῆ κολλατένια,
 Κ' ἔφκειασε χρυσῆ νυφοῦλα, καὶ χρυσῆ, μαλαματένια,

Ἐπειτα δὲ ἔρχεται ὁ ἀνδράδελφος φέρων τὰ
 πέδιλα τῆς νύμφης, ἅτινα ἀλλάσσει ἐκ τοῦ ἐνὸς
 εἰς τὸν ἄλλον πόδα τρίς ῥίπτει ἐντὸς τοῦ ἐ-
 νὸς οἶνον, χύνων τρίς ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον
 πέδιλον· πίνει ὀλίγον ἐξ αὐτοῦ, δίδει καὶ τῇ
 νύμφῃ, ἥτις πίνει ἐπίσης. Προσθετέον ὅτι τότε
 τελεῖται ἡ ἱεροτελεστία.

Ἄρου δ' ἔφαγον καὶ ἔπιον ἄδοντες καὶ χο-
 ρεύοντες, εἰτοιμάζονται πρὸς ἀναχώρησιν. Τότε
 θέτουν εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τὴν προί-
 κα, ἐφ' ἧς κάθεται ὁ ἀδελφὸς τῆς νύμφης, ζητῶν
 δῶρον, ἵνα ἐπιτρέψῃ τὴν παραλαβὴν· δίδουσι
 δῶρόν τι αὐτῷ καὶ παραλαμβάνουσι τὴν προίκα.

Ὁ δὲ γαμβρὸς σύρει ἐκ τῆς χειρὸς τὴν νύμ-
 φην, ὅτε οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ἄδουσιν·

Εὐχῆτου με, μανουλά μου, τώρα 'σὸ κίνημά μου.
 Μὲ τὴν εὐχή μου, κόρη μου, Θεός· νὰ σὲ προκόψῃ.
 Εὐχῆτου με, πατέρα μου, τώρα 'σὸ κίνημά μου.
 Μὲ τὴν εὐχή μου, κόρη μου, Θεός· νὰ σὲ προκόψῃ.¹

Τότε ἡ μήτηρ θέτει ἐντὸς κικκαίου νερόν καὶ
 ἀλάτι, ὅπερ λύνουσα βρντίζει τὴν νύμφην καὶ
 τὸν γαμβρόν, εὐχομένη καλοβροίξικον γάμον, καὶ
 λέγουσα τῇ νύμφῃ· ὅ, τι σοῦ εἶπα, νερό κι' ἀ-
 λάτι. Τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ὡς λύνει ἐντὸς τοῦ ὕ-
 δατος τὸ ἄλας, οὕτω νὰ λυώτῃ πᾶσα κατάρρα,
 ἢν ποτε ἐν τῇ ὀργῇ τῆς ἐξέφερε κατὰ τῆς θυ-
 γατρὸς αὐτῆς. Τὸ καπάκι αὐτὸ θέτει εἰς τὸν
 ντοβάν τῆς νύμφης· ἡ δὲ νύμφη προσκυνεῖ κε
 καλυμμένη διὰ τοῦ κούκλου καὶ φιλεῖ τὸν πό-
 दा καὶ τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς, τῆς μητρὸς καὶ
 τῶν ἀδελφῶν τῆς. Τότε ἡ μήτηρ τῆς νύμφης
 δωρεῖται εἰς αὐτὴν μίαν ὄρνιθα. Ἐν σπουδῇ
 προσπαθοῦσι τίς νὰ πρωτοῖππεύσῃ, ἀλλὰ πάν-
 τοτε πρώτος ἱππεύει ὁ γαμβρὸς· ἡ δὲ νύμφη
 ἱππεύει ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ἵππου, ἢν ἔφερεν ὁ γαμ-
 βρὸς ἔριππος. Τότε πλησιάζουσι τὸν γαμβρὸν
 πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς νύμφης, ὅτε ὁ γαμβρὸς περι-
 φέρει τὴν χεῖρα περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς νύμφης
 κρατῶν νόμισμα ἀργυροῦν, ὅπερ δίδει τῇ νύμφῃ,
 ἥτις λαμβάνει αὐτὸ φιλοῦσα τὴν χεῖρά του.
 Ἐπειτα ἐκβάλλει τὴν μάχαιραν, ἢν περιφέρει
 σταυροειδῶς περὶ τὴν κεφαλὴν τῆς νύμφης, κτυ-
 πῶν τρίς τὴν πλάτην αὐτῆς. Αἱ γυναῖκες ἄ-
 δουσιν·

Ἄδερφια μου, μπαρμπάδες μου, θειάδες μου.
 Ἐθγα, 'κόνα 'κονισμένη, σὲν μηλιὰ λουλουδιμένη.

1. Εἶτα ἐπαναλαμβάνουν τὰ αὐτὰ ἀδέρφια μου, μπαρ-
 μπάδες μου, θειάδες μου.

Δὲν μ' ἀφίνει ὁ πόνος νάβγω ἀπὸ τὴν χρυσῆ μου μάνα.¹

"Ἄμα δ' ἄρχονται τῆς ἀναχωρήσεως ἄδουσι·

Μὴ σὰς ἐκακοφάνηκε ποῦρθαμε 'σὸ χωριὸ σας;
 Ἐμεῖς τὴν νύφη πήραμε, καὶ τὸ χωριὸ 'δικὸ σας.
 Ἐκίνησ' ἡ λεπτοκαρὰ μ' ὅλα τὰ λεπτοκάρα,
 Ἐκίνησε κι' ὁ Ἄντριττος μας μ' ὅλα τὰ παληκάρα,
 Καὶ πᾶνα νὰ πατήτουμε τῆς Λειβαδιᾶς, τὸν κάμπο,
 Νὰ πάρουν ἄσπρα καὶ φλωριτ, νὰ πάρουν καὶ μία παπ-
 [παδιά,

Νάχη κορμὶ γιὰ φόρεμα, καὶ μέση γιὰ ζωάρι.

Τότε ἐκατέρωθεν ρίπτουν ὄπλα βαδίζοντες
 πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ γαμβροῦ, ὅτε εἰς τῶν
 ἀδελφοποιτῶν ἀφαιρεῖ τὸ πέδιλον ἐκ τοῦ δε-
 ξιοῦ ποδὸς τῆς νύμφης, ὅπερ φέρει εἰς τὴν πεν-
 θεράν, ὡς τεκμήριον τῆς προστεχοῦς ἐλεύσεως
 τῆς νύμφης. Ἡ πενθερὰ δωρεῖται αὐτῷ ἐν μαν-
 δήλιον, αὐτὸς δὲ ἐπαναφέρει τὸ πέδιλον τῆς
 νύμφης καὶ ἅπαντες πορεύονται εἰς τὴν κατοι-
 κίαν τοῦ γαμβροῦ. Ἄμα πλησιάζουσιν, ἐκατέρω-
 θεν ἄρχεται πυροβολισμὸς διαρκῆς· φθάσαντας
 δὲ εἰς τὴν καλύβην τοῦ πενθεροῦ βρντίζουσι
 καὶ πάλιν μὲ βαμβουκόσπορον καὶ τὰ ἄλλα.

Προκειμένου δὲ ν' ἀφιππεύσῃ ἡ νύμφη ἄδου-
 σιν αἱ γυναῖκες·

Πέξα μῆλο, πέξα βόυδο, πέξα δροσερὸ σταφύλι.
 Δὲν πεζεύω, καμαρόνι, χάρισμα πολὺ γυρεύω.
 Ἄπ' τὸν κύργιο πενθερόν μου νὰ μοῦ δώσῃ νὰ πεζεύσω.²

Ἄρου ὑποσχεθοῦν αὐτῇ δῶρόν τι, τῇ δίδουσι
 μίαν κολουῦραν, ἢν κόπτει εἰς τέσσαρα μέρη,
 πετώσα σταυροειδῶς αὐτά· ἐπίσης δὲ χύνει ἐ-
 νόπιον τῆς κεφαλῆς τοῦ ἵππου σταυροειδῶς
 οἶνον.

Ἄφιππευσάσης τῆς νύμφης ἄδουσιν αἱ γυ-
 ναῖκες·

Σὰν δασιά 'ν' τὰ κυπαρίσσια,
 Ἄριεφέτα μία ψίχρα,
 Νὰ διαβῇ ὁ γαμβρὸς κ' ἡ νύφη,
 Νὰ διαδοῦν κ' οἱ συμπεθεροί.

Ἐνῶ πρόκειται νὰ εἰσελθῇ ἡ νύμφη εἰς τὴν
 καλύβην, ρίπτουσιν εἰς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας
 μίαν μάχαιραν, ἢν ὅτε ὑπερπηδᾷ, ἄδουσιν αἱ
 γυναῖκες·

Ἄδ' αὐτοῦ πουλιὰ νὰ βγάλης,
 Καὶ ἀδ' αὐτοῦ νὰ τὰ πετάξῃ.

Εἶτα δὲ κρεμῶσιν εἰς τὴν μέσην τῆς νύμφης
 ἓνα στατήρα· ὀδαγουμένη δὲ ὑπ' ἄλλων γυ-
 ναικῶν, καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς νυμφευτρίας, θέτει τὴν
 χεῖρά τῆς ἐντὸς τοῦ ἀλευροσάκκου καὶ ἐντὸς
 τοῦ τυροῦ. Ἡ νύμφη προσκυνεῖ ἀδιακόπως· δὲν
 τρώγει μετὰ τῶν ἄλλων· ἄμα λάβῃ καιρὸν,
 τρώγει μόνη ὡς τινα.

Τὸ δ' ἑσπέρας εἶναι ἡ ἐπίσημος εὐωχία, πα-
 ρατιθεμένων καὶ τῶν δῶρων τοῦ νοικοῦ, τοῦ
 ψητοῦ, τῆς κολουῦρας καὶ τοῦ οἴνου. Ἄλλὰ
 καὶ πάντες οἱ προσκεκλημένοι κατ' ἔθος φέρουσιν

1. Ἐπαναλαμβάνουν, ἀπὸ τὸν χρυσὸν μου πατέρα, ἀπὸ
 τὰ χρυσὰ μου ἀδέρφια.

2. Ἐπαναλαμβάνεται ἀπ' τὴν κύργια πενθερά μου καὶ
 ἀπὸ τὰ ἀνδραφέρια μου.

οἶνον καὶ μίαν κολουρην, οἱ δὲ πλησιέστεροι συγγενεῖς καὶ ἀμόν.

Οὕτω διὰ τῆς ἀλληλοδοθηθείας ἐλαττοῦνται αἱ δαπάναι τοῦ πενθεροῦ ἄλλως οἱ πτωχοὶ δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποστῶσι τὴν δαπάνην τοῦ γάμου.

Ἄφου ἐτοιμασθῶσι τὰ φαγητὰ, κάθηνται κυκλοτερώς ἔνῳ δὲ λικνίζουσι τὸ ψητὸν τοῦ νουνοῦ, ἄδουσι·

Τοῦ νουνοῦ μας τὸ ψημμένο ἀπ' τὴν Πόλι εἶναι φερμένο,
Κι' ἀπ' τὴ Σύρα διαβημένο,
Κι' ὅποιος πάει νὰ τὸ κόψη, τὸ χερὰκι του νὰ κόψη,
Καὶ ποτὲ μὴ τὸ γιατοῖψη.

Ἀπ' τὴν Πόλι ἀπάνω πῆγα, τέτοιο νεῖδ νουνοῦ δὲν εἶδα·
Τέτοιο νεῖδ, τέτοιο περὶ τῆς,

Τέτοιο καστροπολεμίτη.
Μὲ τὰ κάστρα πολεμαίει, ὅσο ν' ἀποστεφανώση.

Εἰς τὴν Πόλι ἀπάνω πῆγα, τέτοιο νεῖδ νουνοῦ δὲν εἶδα.

Τοῦ νουνοῦ μας ἡ φλοκάτα ἀπ' τὴν Πόλι εἶναι φερμένη,
Καὶ ἴσθι Σύρα διαβημένη, ἴσθι ἀμυγαλιά ἀπλωμένη.

Οἱ ἀδελφοποιτοὶ λέγουσι πῶσα δῶρα ἔφεραν
ὁ νουνοῦς, καὶ ἐνῳ πίνουσι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ ἄ-
δουσι·

Τοῦ νουνοῦ μας τὸ γεμάτο, τὸ ζαχαρομυγαλάτο,
Τιμημένο καὶ ἀξιωμαμένο, ἴστο Θεοῦ εὐχαριστημένο.

Ἡ εὐωχία ἐξακολουθεῖ ἐπὶ ὄρας πολλάς, τοῦ οἴνου διὰ τῆς τσότρης ἀδικόπως περιφε-
ρομένου, καὶ τοῦ ἄσματος διακοπτομένου. Οὕτω
δὲ κεκορεσμένοι ὑπὸ τε οἴνου καὶ κρέατος ἀ-
πέρχονται ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν κατοικίαν.

Τὴν Δευτέραν δὲ τὸ πρωτὶ, ἀφου αὐθις εὐω-
χήσωσι οἱ ἄνδρες, δὴηγοῦσιν αἱ γυναῖκες τὴν
νύμφην εἰς τὴν τράπεζαν φέρουσαι κόσκινον, ἐν
ᾧ ἔθεσαν μανδήλια καὶ περικνημίδας. Ἡ νύμφη
ἄρχεται ἐκ δεξιῶν προσκυνούσα καὶ ρίπτουσα
ἐπὶ τοῦ ὤμου ἐκάστου ἀνδρὸς ἐν δῶρον· εἰς ἀν-
τάλλαγμα δίδουσι τῇ νύμφῃ ἐν ἀργυροῦν νό-
μισμα.

Μετά δὲ ταῦτα ἄρχεται ὁ χορὸς ἄγουσι δὲ
αἱ γυναῖκες καὶ τὴν νύμφην εἰς τὸν χορὸν, ἣν
θέτουσιν ἐν μέσῳ τοῦ γαμβροῦ καὶ τοῦ νουνοῦ,
ἄδουσαι ὡς ἑξῆς·

Ἐῶγα, μανοῦλα πεθερά, νὰ ἴδῃς τὴ νύφη ἴστο χορὸ
Πῶς σείεται, πῶς λυγίζεται, πῶς βεργοκαμαρίζεται,
Κι' ἀπ' τὸ καμάρι τοῦ γαμβροῦ δὲν σείεται, δὲν λυγίζεται,
δὲν βεργοκαμαρίζεται.

Δὲν ἀκοῦς, κυράτσα νύφη,

Τί σου λέει τ' ἄγιο Βαγγέλιο;

Νὰ τιμῆς τὸν πεθερό σου,

Πάντα τιμημένη νᾶσαι.

Δὲν ἀκοῦς, κυράτσα νύφη,

Τί σου λέει τὸ ἄγιο Βαγγέλιο;

Νὰ τιμῆς τὴν πεθερά σου,

Πάντα τιμημένη νᾶσαι,

Νὰ τὴν πῆς, κυράτσα μάνη,

Νὰ σὲ πῆς, κυράτσα νύφη.

Δὲν ἀκοῦς, κυράτσα νύφη,

Τί σου λέει τ' ἄγιο Βαγγέλιο;

Νὰ τιμῆς τὰ ἀνδραθέρρια,

Πάντα τιμημένη νᾶσαι.

Νὰ τιμῆς καὶ τὸ νουνοῦ σου,

Πάντα τιμημένη νᾶσαι.

Μετά τὸ πέρας τοῦ ἄσματος αὐτοῦ παιδίον
ὄχι ὄρφανόν, ἀλλὰ μὲ μάνην καὶ μὲ πατέρα,
χωρίζει τὴν νύμφην ἀπὸ τὸν γαμβρόν· δὴηγεῖ
αὐτὴν ἡ νυμφεύτρια εἰς τὴν καλύβην, ὅπου ἔρ-
χονται μετ' ὀλίγον καὶ οἱ ἄνδρες, καὶ ἀφαιροῦσι
τὸν κοῦκλον τῆς νύμφης. Ἐπειτα ἐκβάλλουσι
ἐκ τῶν σάκκων τὴν προῖκα, ἣν ἀπαριθμεῖ εἰς ἀ-
δελφοποιτός· ἀφαιροῦσι δὲ καὶ τὰ μῆλα ἐκ τοῦ
φλαμπόρου, ἅτινα τρώγουσι οἱ ἀδελφοποιτοί.
Τότε παραθέτει τράπεζαν ἡ νύμφη, δίδουσα
δῶρα μανδήλια, ζῶνας, περικνημίδας, ἀνθ' ὧν
λαμβάνει νομίσματα ἀργυρᾶ. Δίδει δῶρόν τι
καὶ πρὸς τὸν ἀναχωροῦντα κουμπάρον, ἐν προ-
πέμπουν πυροβολοῦντες.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ νύμφη πηγαίνει εἰς τὴν
κρήνην συνοδευομένη ὑπὸ ἑνὸς ἢ δύο παιδίων,
φέρουσα δύο ἀγγεῖα. Κατὰ πρωτον ρίπτει χάλ-
κινόν τι ἢ ἀργυροῦν νόμισμα ἐντὸς τοῦ ὕδατος,
χαίρει τὴν οὕτω τὴν κρήνην.

Τὴν προσεχῆ Τετάρτην ὑπάγει ἡ νύμφη εἰς
τὸ βέσμα καὶ πλύνει τὰ τοῦ οἴκου, καὶ ἰδίως
τὰ στρωσίδια.

Οὕτω περατοῦται ὁ γάμος· τὴν δὲ πρώτην
Κυριακὴν τελοῦνται τὰ ἐπιστροφία. Μετὰ τινῶν
ἀδελφοποιτῶν ἐπισκέπτεται ὁ γαμβρὸς τὸν πεν-
θερόν, ὅπου εὐωχοῦνται τὴν δ' ἀμέσως ἐπο-
μένην Κυριακὴν ἐπισκέπτεται ὁ πενθερὸς τὸν
γαμβρόν.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Σμάιλ. Ἰδὲ φυλλ. 75, σ. 358.]

Πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ ἤθους τοῦ ἀνθρώπου.
συντελοῦσιν ἄπειρα πράγματα, ἐξαρτώμενα κα-
τὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφ' ἐκάστου ἀτόμου.
Οὐδεμία ἡμέρα παρέρχεται ἄνευ διδασκαλίας
καὶ ἄνευ προτροπῆς εἰς τὸ κακὸν ἢ εἰς τὸ ἀ-
γαθόν. Οὐδεμία πράξις ὑπάρχει, ὅσον μικρὰ
καὶ ἂν εἶναι, ἣτις δὲν σύρει ὀπισθεν αὐτῆς το-
σαύτας συνεπειάς, ὡς οὐδεμία ὑπάρχει θριξὶ μὴ
ρίπτουσα σκιά. Ἡ μήτηρ τοῦ Σχλιμμελπένιγ
συνετώτατα ἔπραττεν ὁσάκις συνεβούλευεν αὐ-
τῷ νὰ μὴ ὑποχωρῇ εἰς τὰ μικρὰ πράγματα,
διότι ὅσον καὶ ἂν καταφρονῇ τις αὐτὰ μετὰ
παρέλευσιν χρόνου ἀποκτῶσι δύναμιν καὶ δε-
σποτείαν ἐφ' ἡμῶν.

Ἐκάστη πράξις, ἐκάστη σκέψις, ἕκαστον κί-
σθημα συντελεῖ εἰς τὸ νὰ μορφώσῃ τὸ ἤθος,
τάς ἐξεις καὶ τὴν διάνοιαν ἡμῶν, καὶ ἀσκεῖ ἐ-
πίδρασιν ἀναπόφευκτον ἐφ' ὅλων τῶν γεγονότων
τοῦ μέλλοντος· βίου· ὁ χαρακτήρ λοιπὸν τοῦ
ἀνθρώπου ὑφίσταται ἀδιάκοπον ἀλλοίωσιν πρὸς
τὸ καλὸν ἢ τὸ κακὸν, ὅτε μὲν ὑφούμενος ὅτε δὲ
ταπεινούμενος. «Δὲν ὑπάρχει, λέγει ὁ Ρουσκέν,
οὐδεμία μωρία, οὐδὲν σφάλμα τοῦ βίου μου, ὅ-
περ δὲν ἐστράφη κατ' ἐμοῦ ἀφαιρέσαν τὴν εὐ-